MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

________________________ hokimligi maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi ____________________ maktabgacha va maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi __-umumiy o'rta ta'lim maktabi ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi ___________________________ning 20__-20__-o'quv yili 7-8-sinflar iqtidorli o'quvchilar uchun adabiyot fanidan

"YOSH ADABIYOTSHUNOS"

TO'GARAK HUJJATLARI

To‘garak a‘zolari haqida ma’lumot

№	Familiya ismi va sharifi	Tug‘ilgan sanasi	Sinfi	Manzili (to‘liq)	Ota-onasi (Ismi sharifi)	Telefon (uy yoki mobil)	Izoh
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
13.							
14.							
15.							

16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

***O'tkazilgan xona*_____________________________**

“______________________” To‘garak mashg‘ulotlar o‘tkazilish sanalari ***To‘garak rahbari________________________***

t/r	***Sinfi***	***O‘quvchining ismi va familiyasi***	***Sentabr***				***Oktabr***				***Noyabr***				***Dekabr***				***O‘tilgan mavzu***

“______________________” To‘garak mashg‘ulotlar o‘tkazilish sanalari *To‘garak rahbari______________________*

t/r	***Sinfi***	***O‘quvchining ismi va familiyasi***	***Yanvar***				***Fevral***				***Mart***				***Aprel***				***May***				***O‘tilgan mavzu***

“TASDIQLAYMAN”

MMIBDO‘_______ ________________________

20__-20__-o‘quv yiliga iqtidorli o‘quvchilar uchun tuzilgan “Yosh adabiyotshunos” to‘garagining

ISH REJASI

№	Yillik ish reja mavzulari	Soat	Sana	Izoh
1.	Xalq og`zaki ijodi. “Kuntug`mish” dostoni			
2.	Ishqiy-qahramonlik dostoni			
3.	Yusuf hos Hojib hayoti va ijodi			
4.	“Qutadg`u bilig”.Nazariy ma`lumot: Didaktik adabiyot			
5.	Lutfiy hayoti va ijodi			
6.	Lutfiy.Tuyuqlar.Nazariyma`lumot:tuyuq			
7.	Alisher Navoiy hayoti va ijodi			
8.	A.Navoiy g`azallari tahlili			
9.	A.Navoiy qit`alari			
10.	Nodira hayoti va ijodi			
11.	Nodira g‘azallari tahlili			
12.	Abdurauf Fitrat hayoti va ijodi			
13.	“O`git”, “Go`zalim, bevafo gulistonim” she`rlari			
14.	G`afur G`ulom hayoti va ijodi			
15.	G`afur G`ulom. “Sog`inish”she`ri.Nazariy ma`lumot: qofiya			
16.	Maqsud Shayxzoda hayoti va ijodi			
17.	“Mirzo Ulug‘bek”tragediyasi tahlili.Qahramonlarga tavsif.Nazariy ma’lumot:tragediya			
18.	Usmon Nosir hayoti va ijodi			
19.	U.Nosir. “Nil va Rim” va “Monolog”she’rlari			
20.	Asqad Muxtor hayoti va ijodi			
21.	“Chinor” romani			
22.	Said Ahmad hayoti va ijodi			
23.	Ozod Sharafiddinov hayoti va ijodi			
24.	To`ra Sulaymon hayoti va ijodi			
25.	To`ra Sulaymon.She`rlar.”Armon”,”Tavallo”,”Gul bir yon,chaman bir yon”she’rlari			
26.	Muhammad Yusuf hayoti va ijodi			
27.	Muhammad Yusuf she`rlari			
28.	Fuzuliy hayoti va ijodi			
29.	Fuzuliy lirik merosi			
30.	Robindranat Tagor hayoti va ijodi			
31.	“Nur va soyalar” asari			
32.	Sergey Yesenin hayoti va ijodi			
33.	Sergey Yesenin she`rlari			
34.	Yakuniy mashg‘ulot			

Sana: "__" _____________ 20___-yil. To'garak rahbari: ______________________

Mavzu: Xalq og`zaki ijodi. "Kuntug`mish" dostoni
Mashg'ulotning maqsadi:
-xalq og`zaki ijodi, "Kuntug`mish" dostoni haqida BKMlar hosil qilish;
-o`quvchilar qalbida asriy an`analarga hurmat tuyg`usini tarbiyalash;
-og`zaki va yozma nutqni o`stirish.

***I. TK-tayanch kompetensiya*:** TK1-kommunikativ kompetensiya, TK2-axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi: *(mavjud axborot manbalaridan foydalana olish va ulardagi materiallarga ongli munosabat bildirish*),TK5-milliy va umummadaniy kompetensiya:(*badiiy adabiyot va san'atda aks etgan vatanparvarlik, insonparvarlik g'oyalarini, umuminsoniy va milliy qadriyatlar tasviridagi o'ziga xosliklarni anglash, ulardan ta'sirlanish*)/

II. FK-fanga oid kompetensiyalar: FK1- Adabiy-nutqiy kompetensiyalar *(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish, nasriy va she'riy asarlarni ifodali o'qiy oladi;),* FK2- Badiiy asarni tahlil qilish kompetensiyasi *(xalq og'zaki ijodi, mumtoz, zamonaviy va jahon adabiyotidan berilgan asarlarni farqlay oladi, o'rganilgan asarlarda tasvirlangan voqea-hodisalar, qahramonlarning fazilat va nuqsonlarini o'qituvchi yordamida izohlab bera oladi, asar qahramonlariga xos bo'lgan fazilatlarni tushuntira oladi, asarda tasvirlangan voqea-hodisalar, qahramonlarning fazilat va nuqsonlariga munosabat bildira oladi.)*

Mashg'ulotda foydalanilaniladigan metod: an`anaviy, savol – javob,
Mashg'ulotda foydalaniladigan jihoz: texnik vositalar, slaydlar, tarqatmalar, testlar.

I. Mashg'ulotning borishi:
a) salomlashish
b) navbatchilik hisoboti, sinf tozaligi va davomatni nazorat qilish
c) kirish suhbati, o'quvchilarning og'zaki nutqini o'stirish

II. O'tgan mavzuni so'rash.
a) individual - tarqatma materiallar, kartochka.
b) Frontal (guruh bilan ishlash)

III. Yangi mavzu:

Xalq dostonlari har bir millatning ma`naviy qiyofasi , uning tarixi , qadriyatlarini aks ettiruvchi bamisoli oynadir.Ularda har bir xalqning urf-odatlari , milliy o`ziga xosligi yaqqol ko`rinib turadi.Dostonchilik xalq og`zaki ijodida qadimiy epik an`ana hisoblanadi.dostonlar asosan do`mbira jo`rligida aytiladi va ijrochidan ham badihada ham ijroda juda katta ijodiy mahorat talab qiladi.Dostonning yana bir xususiyati og`izdan og`izga o`tib avloddan avlodgacha yetib kelganidir.Bu o`z navbatida ustoz shogirdlik an`analarining vujudga kelishiga , oqibatda yirik dostonchilik maktablarining paydo bo`lishiga sabab bo`ldi.Folklorshunos olim To`ra Mirzayevning ma`lumotlariga ko`ra ,XV-XVI asrlarda yirik dostonchilik maktablari paydo bo`lgan,XIX-XX asrlar esa dostonchilik taraqqiyotida juda rivojlangan davr bo`lgan. XX asr boshlariga kelib baxshilarimiz ijodiy bisotida 150 dan ortiq xalq dostonlari bo`lgan.Bu dostonlarni Tilla kampir, Sulton kampir, Jolmon baxshi, Bo`ron shoir, Suyar shoir kabi mashhur baxshilar kuylaganlar.
Keyinchalik ularning an`analari Ergash Jumanbulbul o`g`li,Fozil Yo`ldosh o`g`li,Po`lkan ,Islom shoir, Saidmurod Panoh o`g`li, Berdi baxshi, Umir baxshi shoir, Bola baxshi ijodida davom ettirildi.
Yurtimizda dostonchilikni rivojlantirishga va uning ijrochilari –baxshilar faoliyatini rag`batlantirishga katta e`tibor berilmoqda.2000-yilda "Alpomish" dostonining ming yilligini jahon miqyosida nishonlanishi va hatto "O`zbekistonda xizmat ko`rsatgan xalq baxshisi " unvoning ta`sis etilishi (2000-yil 14-mart) buning isbotidir
"Kuntug`mish" dostoni o`zbek xalq dostonlari orasida g`oyaviy-badiiy jihatdan yetuk asarlardan biridir. Uning xilma-xil ko`rinishidagi variantlari ko`pligining boisi shundaki , ilgari baxshilarning iste`dodiga , ushbu dostonni qanday aytishiga qarab baho berilgan, natijada barcha baxshilarimiz "Kuntug`mish"dostonini to`la o`zlashtirishga intilganlar.Dostonning Ergash Jumanbulbul o`g`li,Bekmurod Jo`raboy o`g`li, Nurmon Abduvoy o`g`li,Egamberdi Ollamuroddan Yozib olingan variantlari mavjud .. Mashg'ulotligida esa ergash Jumanbulbul o`g`lidan yozib olingan varianti keltirilgan.
"Kuntug`mish"dostoni badiiy jihatdan nihoyatda yetuk asar.U yaxlit kompozitsiyaga ega, asarda kishini asosiy voqealardan chalg`itadigan o`rinlarni uchramaydi, aksincha, har bir voqea , har bir epizod dostonni to`ldiradi.
Mustahkamlash
1.Xalq og`zaki ijodiga qanday asarlar kiradi?
2. Adabiyot tarixida xalq og`zaki ijodining o`rni qanday?.
4."Kuntug`mish" dostonini qaysi baxshilar kuylagan?
Uyga vazifa : Mavzuni o'qib-o'rganib kelish

Maktab MMIBDO'_______ ____________________Sana____ _______________20___yil

Sana: "__" ____________ 20___-yil. To'garak rahbari: ____________________

Mavzu:Ishqiy-qahramonlik dostoni

Mashg'ulotning maqsadi:

-ishqiy-qahramonlik dostonlari haqida BKMlar hosil qilish;

-o`quvchilar qalbida ona-Vatanga muhabbat tuyg`usini ta`minlash;

-og`zaki va yozma nutqni o`stirish;

-***I. TK-tayanch kompetensiya***: TK1-kommunikativ kompetensiya, TK2-axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:
(mavjud axborot manbalaridan foydalana olish va ulardagi materiallarga ongli munosabat bildirish),TK5-milliy va umummadaniy kompetensiya:(*badiiy adabiyot va san'atda aks etgan vatanparvarlik, insonparvarlik g'oyalarini, umuminsoniy va milliy qadriyatlar tasviridagi o'ziga xosliklarni anglash, ulardan ta'sirlanish*)/

II. FK-fanga oid kompetensiyalar: FK1- Adabiy-nutqiy kompetensiyalar *(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish, nasriy va she'riy asarlarni ifodali o'qiy oladi;),* FK2- Badiiy asarni tahlil qilish kompetensiyasi *(xalq og'zaki ijodi, mumtoz, zamonaviy va jahon adabiyotidan berilgan asarlarni farqlay oladi, o'rganilgan asarlarda tasvirlangan voqea-hodisalar, qahramonlarning fazilat va nuqsonlarini o'qituvchi yordamida izohlab bera oladi, asar qahramonlariga xos bo'lgan fazilatlarni tushuntira oladi, asarda tasvirlangan voqea-hodisalar, qahramonlarning fazilat va nuqsonlariga munosabat bildira oladi.)*

Mashg'ulotda foydalanilaniladigan metod: an`anaviy, savol – javob,

Mashg'ulotda foydalaniladigan jihoz: texnik vositalar, slaydlar, tarqatmalar, testlar.

I. Mashg'ulotning borishi:

a) salomlashish

b) navbatchilik hisoboti, sinf tozaligi va davomatni nazorat qilish

c) kirish suhbati, o'quvchilarning og'zaki nutqini o'stirish

II. O'tgan mavzuni so'rash.

c) individual - tarqatma materiallar, kartochka.

d) Frontal (guruh bilan ishlash)

III. Yangi mavzu:

Xalq dostonlari mashg'ulotsiga ko`ra beshga bo`linadi:

1.Qahramonli dostonlari

2. Jangnoma dostonlar

3.Romantik(ishqiy-qahramonlik) dostonlari

4.Tarixiy dostonlar

5.Kitobiy dostonlar

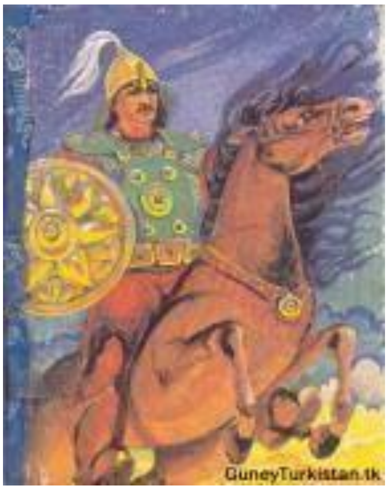

Ishqiy –qahramonlik dostonlariga "Murodxon", "Rustamxon", "Kuntug`mish", "Malika ayyor", "Ravshan", " Go`ro`g`li "turkum dostonlari kiradi

Doston xalq og`zaki ijodi vamumtoz adabiyotida keng foydalanilib kelinayotgan epik shakllardan biridir. "Doston" so`zi xilma-xil ma`noni bildirib kelgan. Masalan, "doston" forschada epik asar nomini anglatadigan so`z bo`lib, u hatto qissa romandek katta nasriy asarlarga ham nisbat beriladi.Biz o`rganayotgan dostonlar esa xalq og`zaki ijodida yaratilgan va yaratilayotgan muayyan kompozitsion yaxlitlikka ega bo`lgan xalq dostonlaridir.Ular yozma adabiyotdagi "Suhayl va Guldursun", "farhod va Shirin", "Layli va Majnun" kabi dostonlardan fantaziya ko`lami , ko`z ko`rib quloq eshitmagan voqealar, aql bovar qilmaydigan qahramonliklar tasviri bilan farq qiladi. Dostonlarimizda baxtli kunlar ro`shnoliklar haqidagi orzu –umidlari , faqat yaxshilikka , yorug` kunlarga erishish istagi yotadi.E`tibor bersak,dostonlar muvaffaqiyatli yakun bilan tugaydi.Asar qahramonlari juda katta fojialarni qiyinchiliklarni boshdan kechiradilar, og`ir sinovlarga bardosh beradilar ,oxir-oqibat murod-maqsadlariga erishadilar.

Xalq dostonlarining ko`pchiligiga xos xususiyat - ularda ishq –muhabbat mashg‘ulotning ustunligidir. Dostonlardagi voqealar qahramonlarning ishqiy sarguzashtlari fonida kechadi. Masalan, dunyoga mashhur “Alpomish”ni olasizmi, “Ravshan” ,yoki “Kuntug`mish” dostonlarini olasizmi , bari-barisida muhabbat mashg‘ulotsi yetakchilik qiladi.Darhaqiqat , muhabbat – muqaddas tuyg`u.Bekorga xalqimiz “Ishqsiz eshak-dardsiz kesak” , demaydi. Sevimli shoiramiz nodirabegimta`biri bilan aytganda esa:

“Muhabbatsiz kishi odam emasdir,
Gar odamsan, muhabbat ixtiyor et”

Muhabbat insonni ezgulikka yetaklaydi, sevgan kishi har qanday qahramonlikka qodir bo`ladi.“Kuntug`mish” dostoni sevishganlar haqidagi chiroyli asar, uning janrini ishqiy-qahramonlik dostoni, deb belgilash mumkin.Chunki Kuntug`mish dostonda katta qahramonliklar ko`rsatadi:yurtga qiron keltirgan ajdarni yengadi,

Tosh bostirib qo`yilgan kigiz ostidan chiqib ketadi. Bu qahramonliklar shunchaki o`zini ko`rsatish emas , avvalo xalqni ajdar ofatidan qutqazgan bo`lsa, sevikli yori , bolalari deb g`oyat tang bir holatda yovlari o`rab –chirmab, ustidan tosh bostirib ketgan kigiz orasidan xalos bo`lib chiqadi.

Xulosa

Baxshi bobolarimiz sevib kuylagan “Kuntug`mish” kabi ishqiy-qahramonlik dostonlari bizni muhabbatdek ezgu tuyg`ularni qadrlashga undaydi, fidoyilik, qahramonlikka chorlaydi, chunki ishq-muhabbat , qahramonlik , jo`mardlik doimo egizak tushunchalardir.

Uyga vazifa :

“Kuntug`mish” dostoni bo`yicha 50 ta savol tuzish;doston taassurotiga bag`ishlangan inshoga tayyorlanish

Maktab MMIBDO‘_______ ____________________Sana____ _______________20___yil

Sana: "__" _____________ 20___-yil. To'garak rahbari: ______________________

Mavzu: Yusuf hos Hojib hayoti va ijodi

Mashg'ulotning maqsadi:

-Yusuf hos Hojib hayoti va ijoda haqida BKMlar hosil qilish;

- o`quvchilar qalbida ona –Vatanga muhabbat tuyg`usini tarbiyalash;

-og`zaki va yozma nutqni o`stirish;

- ***I. TK-tayanch kompetensiya***: TK1-kommunikativ kompetensiya, TK2-axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi: *(mavjud axborot manbalaridan foydalana olish va ulardagi materiallarga ongli munosabat bildirish*),TK5-milliy va umummadaniy kompetensiya:(*badiiy adabiyot va san'atda aks etgan vatanparvarlik, insonparvarlik g'oyalarini, umuminsoniy va milliy qadriyatlar tasviridagi o'ziga xosliklarni anglash, ulardan ta'sirlanish*)/

II. FK-fanga oid kompetensiyalar: FK1- Adabiy-nutqiy kompetensiyalar *(tinglab tushunish, fikrni og'zaki bayon qilish, o'qish, fikrni yozma bayon qilish, nasriy va she'riy asarlarni ifodali o'qiy oladi;),* FK2- Badiiy asarni tahlil qilish kompetensiyasi *(xalq og'zaki ijodi, mumtoz, zamonaviy va jahon adabiyotidan berilgan asarlarni farqlay oladi, o'rganilgan asarlarda tasvirlangan voqea-hodisalar, qahramonlarning fazilat va nuqsonlarini o'qituvchi yordamida izohlab bera oladi, asar qahramonlariga xos bo'lgan fazilatlarni tushuntira oladi, asarda tasvirlangan voqea-hodisalar, qahramonlarning fazilat va nuqsonlariga munosabat bildira oladi.)*

Mashg'ulotda foydalanilaniladigan metod: an`anaviy, savol – javob,

Mashg'ulotda foydalaniladigan jihoz: texnik vositalar, slaydlar, tarqatmalar, testlar.

I. Mashg'ulotning borishi:

a) salomlashish

b) navbatchilik hisoboti, sinf tozaligi va davomatni nazorat qilish

c) kirish suhbati, o'quvchilarning og'zaki nutqini o'stirish

II. O'tgan mavzuni so'rash.

e) individual - tarqatma materiallar, kartochka.

f) Frontal (guruh bilan ishlash)

III. Yangi mavzu:

Yusuf Xos Hojib 21-asrdayashabijodetganbuyuko`zbekturkiyxalqlarshoirihisoblanadi.Yusuf-aslismi.Aynan ; qutadg`ubilig' dostonizamonhukmdoritahsinigasazovorbo`lganiuchunmuallifga 'hoshojib', ya`nieshikog`asirasmiylavozimiberilgan

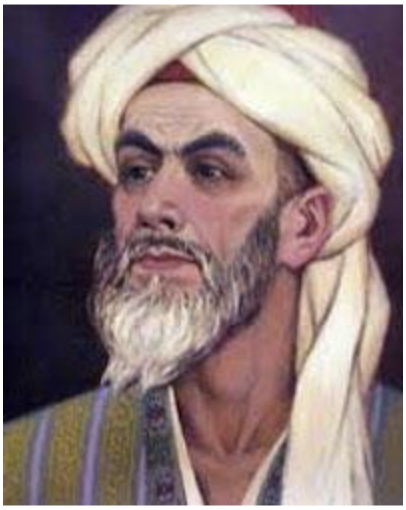

Shoir uni taxallusiga qo`shib olgan. Yusuf hozirgi Qirg`izistonning Talas vodiysi hududidagi qadimiy Bolosog`un shahrida tug`ilgan. Bolosog`un deyilishi shundan.Ba`zi manbalarda bu shahar Quzo`rda deb ham tilga olinadi.

Bizga Hojibdan birgina 'Qutadg`u bilig'asari yetib kelgan.Shoir hayotiga oid ma`lumotlarni ham faqat shu dostondangina topamiz. Asar hijriy 462,ya`ni milodiy 1069-1070-yili Koshg`arda yozib tugallangan.Hajmi 6 ming 409 baytdan iborat.Muallifning o`zi uni bir yarim yil mobanida bitganini aytadi:

Tegurdi menga algi ellik yoshim
Qug`u qildi quzg`un tusitek boshim
Oqir ellik emdi mengar kel teyu
Pusug` bo`lmasa, bordim emdi naru.

Shu misralarga tayanib, olimlar Yusuf Hos Hojib bu kitobni ellik yoshida yaratgan deb hisoblaydi.
Yusuf Xos Hojib dostonini tugallagach , uni zamon hukmdori (elig) Tavg`achxon Ulug Bug`ra Qoraxonga taqdim etadi.

Bizgacha "Qutadg`u bilig"ning uch nusxasi saqlanib qolgan:

1. Vena nusxasi

U milodiy 1439-yili hirotda uyg`ur yozuvi bilan ko`chirilgan.(Uyg`ur yozuvi arab alifbosi bilan shakllantirilgan of turkey yozuv edi)Kitob Turkiyaning Tugot shahriga ,1474-yili esa Istanbulga keltirilgan . Uni Istanbulda mashhur sharqshunos Hammer Purgshtall sotib olib, Venadagi Saroy kutubxonasiga keltiradi. 1823-yili faransuz sharqshunosi Jaubert Amedee bu buyuk asar haqida ma`lumot chop etib, uni ilm ahliga tanishtiradi.

2.Qohira nusxasi

1896-yili asarning arab yozuvi asosidagiturkiy alifboda ko`chirilgan nusxasi Qohirada topildi.

3. Namangan nusxasi

Sharqshunos Valizoda 1914-yilning 20-aprelida Qozon universiteti qoshidagi Arxeologiya , tarix va etnografiya jamiyatiga Farg`ona ekspeditsiyasi haqida yozgan hisobotida namanganlik Muhammad hoji Eshon Lolaresh degan kishining qo`lida “Qutadg`u bilig”ning  yana bir  nusxasi mavjudligini xabar beradi.Buyuk o`zbek olimi Abdurauf Fitrat 924-yili Muhammad hoji Eshon Lolareshdan shu qo`lyozmani olishga  muyassar bo`ladi.

Doston masnaviy ,ya`ni o`zaro qofiyalangan ikki misradan iborat baytlar yo`li bilan yozilgan. Vazni-mutaqoribi musammani mahzuf, ya`ni “faulun-faulun-faulun-faul” (V - - V - - V - - V -) yoki maqsur (bunda “faul” o`rniga “faol” bo`ladi, bu oxirgi hijo o`ta cho`ziq –“sabr”, “qand”, “tog`”kabi so`zlardan tashkil topgan degani). Turkiy va forsiy mumtoz adabiyotda shohlar haqidagi asarlar shu vaznda bitilgan .Masalan,Firdavsiyning “Shohnoma”si , “Xamsa” turkumining Iskandar Maqduniy (Makedonskiy) hayoti asosida yaratilgan oxirgi dostonlari ,jumladan A. Jomiyning “Iskandar xiradnomasi”, Alishr Navoiyning “Saddi Iskandariy ” asarlari ham aynan shu vaznda bitilgan.

Mashg‘ulotlikda berilgan parchani o`qish

Uyga vazifa:

O`qib-o`zlashtirish

Maktab MMIBDO‘_______ ____________________Sana____ _______________20___yil

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Hujjat Word variantda beriladi.

Zokirjon Admin bilan

90-530-00-68 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz yoki nza4567 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

Adabiyot fanidan 7-8-sinf iqtidorli o'quvchilarga 34 soatli to'garakni to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Narxi: 20 ming so'm

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

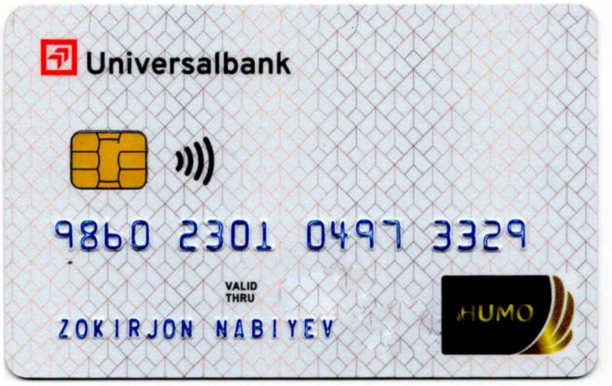

DIQQAT!!!

Sizga bu OMONAT qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA HIYONAT QILMANG.